

in eiusdem collegij fundationem, eleemosynas, contulerunt.

32. **BASILEAM** ciuitatem amplam, clarissimamq; in loco regio extructam, temporibus Imperatorum Gratiani & Valentiniani, qui simul imperio præfuerunt, Anno scilicet Christi, CCC. LXXXII. in rerum natura fuisse, conuincit Ammianus Marcellinus, tricesimo historiarum libro: Meminit autem Gratianum construxisse fortalitiū quoddam contra Germanos, non procul à Basilea, (sic vocat Basileam) quod incolæ, Robur vocant. Itaq; ante Gratiani tempora Basileam extitisse, apparet. Ita enim Felix Malleolus in viridario imperatorum, & Regum Romanorum scribit. Tempore Arnolphi Imperatoris, irruentes Vngari magna vi in Germaniam, destruxerunt Basileam, quæ tum Augusta magna vocabatur. Sed Henricus Rex, pater Ottonis primi, rursus eam urbem excitauit, transtulitq; in eum locum, quem hodiè Basilea occupat. Fundauit quoq; ibi ecclesiam Episcopalem, & alias ecclesias, magnificèq; dotauit. Hæc ille. De nomine huius urbis quidam, sed tamè sine probatione scribunt, ipsum à Basilio deductum. Fuerunt alij, qui, priusquam omnes Ammiani Marcellini libri, qui extant, euulgarentur, Basileam sic dictam putabant, à passagio & traiectu, qui in eo fuit loco, antequam ciuitas extrueretur, ut scilicet inde rectius Passel, quàm Basel, primū fuerit vocata. At Ammianus irritā hanc coniecturam reddit, qui ciuitatem illam Græca voce *Basiliay* quasi Regnopolim, seu Regiam Vocat. Alluitur Rheno, qui eam penè mediam diuidit, nisi, quod ponte vnitur. Habet vrbs ipsa commoditatem magnam à Rheno, quia ad eam plures sunt nauigationes, magnisq; potest adiri oneribus. Agrum habet amplissimum, extra & intra montana, qui frumenti & vini ferax est. Passa autem est ante ducentos annos, multos & graues terræ motus, sed rursus est instaurata, & nostris ferè temporib; bonarū artium Gymnasio ornata, à Pio, eius nominis Pontifice secūdo, instituta. Caterum, situs ciuitatis Basiliensis, omnibus modis commodior est, quàm situs Augustæ Rauracæ, quod in libero terræ spacio, & planicie condita sit, ubi aer est saluberrimus, solum terræ fecundum, scaturigines multorum fontium, concursus multorum annuum, præsertim Rheni, Birsæ, VViesæ, Byrsæ ex lure monte, per multas conualles, Basileam vsq; deuoluitur, plurima secū deferens ligna, & lignorum rates. VViesæ vero fluius, ab opposita parte, à Nigra lylua segregatur, adferunturq; per eam plurimæ trabes, edificijs aptæ, ac deinde in minori Basilea multis inferuit officinis. Nam ferrantur eius beneficio, mola versatili, arbores in asseres, commolitur frumentum, acuiuntur fabrilia instrumenta, ducuntur in bractæas ferreæ massæ, multisq; alijs conducit vsibus, præter id, quod habet nobiles pisces, præsertim trutas. Et quamquam minor sit opposito fluuiio Byrsæ, est tamen eo piscosior, plurimisq; officinis inferuit, etiam si Byrsæ non modica quoque exhibeat ministeria molitoribus, & papyri confectoribus, qui aliquot insignes habent officinas iuxta hunc fluuium, aut potius iuxta fluuiū ab eo segregatū, & ad moenia vsq; maioris Basileæ factū alueo, deductum.

1. **BETHLEEM**, Lusitanicæ vicus, situ tam opportuno excellens, ut quasi vallum ac propugnaculū sit Olisiponensium portus, à potentissimo inuictissimoq; Emanuele, Lusitanorum Rege (de cuius virtutibus, rebus magnificè gestis, Hieronymus Olorius Algarbiorum Episcopus, duodecim libros, eruditè conscripsit) peraugusto fano, D. Virgini dicato, magna celebritate illustratus, qui & locum illum Bethlehem appellari voluit, nomine ab ea ciuitate desumpto, in qua Christus, ad humani generis salutem natus est. Ascendit autem homines singulari religione, qui sed D. Hieronymi institutum sequi profitebantur: quos in illius templi custodia, poneret, qui sacra conficerent, & numen diuinū religione placarent, & omnes nautas atq; vectores, qui ex varijs partibus eo commeare solent, sanctis disciplinis erudirent. Eum verò locum, sepulturæ sibi delegit. Arcem deinde in rupe, quam marini fluctus circumflunt, nō longè à templo, occatum solis versus, instituit munitissimam, quæ prohiberet portus Oliponensis aditu naues omnes, quæ non se pacificas esse, signo vsitato significarent.

23. **BREMA**, amplissima VVestphaliæ vrbs, episcopatu insignis, multo tempore cum vicina ciuitate Hamburgensi de primatu contendit. Habet sub se Episcopatus Lubecensem, olim Aldeburgensem, Suerinensem in Meckelburga, Lebusinensem, Schlesuicensem, Racemburgensem, Hamburgensem, ubi olim Archiepiscopatus fuit omnium Aquilonarium prouinciarum. Bremenenses gloriam suam ducunt, Danorum gentem, à se, ad Christum esse conuersam.

21. **BRVVERSARIA**, Zelandiæ haud ignobile oppidum, eamq; huius prouinciæ insulam, quæ à præterlabente Schalde, Schaldia cognominatur, situ occupat.

16. **BRVGAE**, Flandrorum oppidum ad Oceanum in estu marino situm, amplitudine spaciolum, ædificiorum magnificentia tam priuatim, quàm publicè, platearumq; nitore ac latitudine, spectabile, canonicorum & monachorū collegijs, frequens, maiestate ciuium & splendore, cultuq; venerandum, populigratia elegantiaq; & hospitalitate nobile, doctis viris ingenijsq; &

omnis generis artificibus excellēs, supra quàm dici potest. Pleriq; Louanio Grudios, quorum Cæsar meminit, ascripserunt. Sed Doc. Becanus, li. i. Atuatiorum, Grudios Brugenies fuisse, confirmat in quorum oppido hætenus est domus Gruthusa nominata, id est, Domus Grutia, à qua nobilis quædam Flandriæ progenies, & nomen, & Gentilitatis originē accepit. Cum autem Cruiten, siue Ruiten, canales, seu fossas ad ciuium commoditates deductas, Belgis significant, constare hinc potest, plurimis olim canalibus, ad diuersos vsus, hoc oppidū nobile fuisse. Atq; hinc ciues Grutios, siue per mediam litteram, Grudios, cepisse nominari. Eadem autem ratione post Brugij, siue Brugenies sunt nominati, propterea, quod pōtib; quos Bruggen, siue Brugges dicunt, pluribus abundarent. Vbi enim plurimum est canalium, ad naualem vecturam, illic ad pedestre & equestre iter, quamplurimis opus est pontibus, ita, ut Brugij, cum Grudijs, optimè quadrent. Ossa Ludouici Viuis, in hac vrbe, terræ commissa iacent, qui quidem vir, quàm bene de re literaria meritus sit, cum doctissima ipsius, variorum argumentorū, scripta, tum vel sola illa commentaria, quibus II. & XX. D. Augustini, de ciuitate Dei libros, illustrauit, non obscurè demōstrant. Hoc anno M. D. LXXXIII. amplissimum, in hac vrbe, Collegium, societati Iesui, ab Episcopo eiusdem loci secundo, erigitur, cuius prima fundamenta, summus & philosophus, atq; Theologus, R. D. Franciscus Costerus, Mechliniensis, iam hoc tempore ponit.

14. **BRVXELLAE**, Regia in Brabatiā sedes, incredibili aëris, situsq; amoenitate, cæteras Brabantiae ciuitates, superat,lympidissimis abundat fontibus, quorum septem hic publici inueniuntur, (priuari alioquin in ædibus, & ciuium hortis, complures habentur) totidem portæ, totidemq; deducunt in forum plateæ. In quo & septem sunt ex ordine domus amplissimæ, parietes, elegantique structura, conspicuæ, quæ à Senatu, honestis ciuib; priuatim in vsu, elocantur. Sunt etiam hic septem parochiales Ecclesiæ, septem denique in hac vrbe obstetrices inueniuntur, quæ mulierū parturientium curam suscipiunt. Quæ quidē, cum eius artis, admodum habeatur perita, & Senatus iuramento sint obligatæ, tam tenuioris, quàm plēdioris fortunæ matronis ex Magistratus edicto, vsui, & auxilio esse coguntur.

23. **BRVNSVICVM**, Vrbs imperialis superioris Saxonie centrum, à plerisque statuitur. Hinc Duces Brunsvicenses, tota Germania nobilissimi, nominantur. Generosa Othonum soboles, Onacra, fluuii irrigua, coepta est primū ædificari à filiis Ludolphi Brunsvicensium Ducis, deinde verò, à Brunone nomen obtinuit, ut Brunsvicum, nominaretur.

41. **BVDA**, Hungarici regni caput, in Pilissensī Comitatu, in quo vinum nascitur sulphureum, ebrietatem vetans. Suntq; ibi aquæ sulphureæ calidissimæ, quibus lanij vtuntur ad depotandos porcos. Raræ multæ in Balneis, olim Sicambria dicta, à Sicambriorum Legione, id est, prima auxiliatrice, quæ ibi locata fuerat. Hanc cum Atthila fratri Bude, mandasset instaurandā, & de suo nomine vocandam, is contrā, proprium imposuit nomen, unde iratus Atthila, germanum suum, regniq; consortem, proprijs manibus nefariè interemit, ac in Danubium præcipitari iussit. Et huic vrbi nomen Atthilæ imposuit. Alemanni, qui eius iugum ferebant, Ethelburgk, vocarunt. Alij Offen, à fornacibus calcis, quarum olim complures ibi inueniebantur. Alij in vetitum nisi sunt. Sunt etiam, qui Buda nomen, à Budinis populis, quorum Herodotus meminit, descendere existimant. Eius vrbs, ea est cōditio, ut nec quicquam munitius; nec certè amoenius, in tota ferè Hungaria inueniri possit.

9. **BVRDEGALA**, nobilis ac illustris Gallie ciuitas, optimo iure, caput est totius Aquitanie, non propter antiquitatem tantum, sed etiam propter insignem eius magnificentiam. De cuius origine referunt, quondam, Gallia nimium populi multitudinem abundante, Bellouesum, & Sigouesum, Biturigū principes, ut patriam quasi exonerarent, binos copiosos exercitus collegisse, quorum alterum in Italiam, alterum, in Germaniam miserint, deinde in Aquitania fines extendisse, & hanc urbem ad mare fundasse. Multo tempore libertatem suam tutata, nemini paruit, à tempore videlicet Tarquinij Imperatoris, vsque ad Traianum, ac diu etiam post. Tandem Gallie Reges, sibi imperium in eam vendicauerunt, hætenusq; retinent, ac tertium ibi regni sui Parlamentum, constituere. Bis amplificata est. Primò quadrangularis fuit, longior tamen, quàm lata. Primo amplificationis circulo cōtinetur, quicquid est intra fossas, quæ in ipsa vrbe sunt, & forum, quod est ante palatium, versus castrū, du Ha, vel du Fa, dictū. Inde, quicquid est vsq; ad extrema moenia, id totum habetur pro secundo augmento. Varias in ea videre est antiquitates, inter quas in primis numeratur Palatium tutelæ, vulgo, Pallais Tutelæ, quod est ædificium quadratum, octo columnis in longitudine, & sex in latitudine, innixum. Id existimant quondam prætorium fuisse, ubi causæ dici, & per prætores ac prouinciarum præfectos, ac gubernatores, iustitia administrari solita fuit. Extra urbem, versus portam sancti Germani, aliud extat valde quoq; antiquum ædificium. Id Galieni palatium appellant, vulgò Pallas Gallienæ. Dubium non est, eius modi